

Лікар Всезнай

Брати (Якоб і Вільгельм) Грімм

Колись давно жив на світі один бідний селянин. І прозивали його Рак. Якось він запряг пару волів, одвіз до міста хуру дров і продав одному лікареві за два таляри.

Скинув дрова на подвір'ї й зайшов до світлиці по гроші, а лікар якраз сидить обідає. Селянин побачив, як він смачно їсть та солодко п'є. І йому самому закортіло стати лікарем. Отож постояв він трохи та й питає, чи не можна б і йому лікарем зробитися.

— Чом ні! — відказав лікар. — Це не таке хитре діло.

— А що ж для цього потрібно? — спитав селянин.

— Насамперед купи букваря, що в ньому намальовано півника, тоді продай воза з волами й на ті гроші купи лікарське вбрання і все, що належить мати для лікарювання, а наостанку замов собі вивіску, щоб написали там: "Я лікар Всезнай" — і прибий її на воротах.

Селянин зробив усе так, як порадив йому лікар, і почав лікарювати. І трапилось так, що в одного багатого вельможного пана вкрали гроші. Йому сказали, що в такому й такому селі живе лікар Всезнай, то він, певне, і про вкрадені гроші знає, де вони.

Наказав пан запрягати коні, приїхав просто до селянина й питає, чи це він лікар Всезнай.

Селянин відповів, що це він і є. Пан сказав йому, щоб ішов за ним і знайшов украдені гроші.

— Гаразд, пане, — відповів той, — але нехай зі мною їде й моя жінка Грета.

Панові байдуже — хай їде й жінка. Посадив обох у карету, і поїхали. А як приїхали до пана, то там на них чекав уже накритий стіл, і пан запросив лікаря пообідати разом.

— Гаразд, — сказав селянин, — але жінка моя також нехай сідає. — І вони сіли їсти.

Коли перший слуга вніс смачну страву, селянин штовхнув жінку під бік і сказав:

— Грето, це перший.

Він хотів сказати, що це перший приніс їжу, а слуга подумав, що лікар хотів сказати: "Це перший злодій". Воно й справді було так, отож слуга страшенно злякався і сказав своїм приятелям, із якими разом украв гроші:

— Лікар усе знає, кепська справа, він сказав, що я був перший.

Другий зовсім не хотів нести їжу, але мусив. Щойно він увійшов із таріллю, селянин знову штовх свою жінку й каже:

— Грето, це вже другий.

І цей слуга неабияк злякався та хутчій вийшов з кімнати.

І з третім вийшло те саме. Селянин знову сказав:

— Грето, це третій.

Четвертий уніс накриту покришкою миску. Пан тоді обернувся до лікаря й мовить:

— Ану покажи тепер своє мистецтво і вгадай, що лежить в цій мисці.

Звідкіль же сердешному було знати, що в тій накритій мисці? Він подивився на

миску і скрушно вигукнув:

— Ох, бідний Раче, попався нарешті! А в мисці якраз і справді були раки. Пан скрикнув у подиві:

— Ти ба! Та він же знає все! І де мої гроші, також знає!

Слугу взяв великий страх. Він моргнув лікареві, мовляв, вийди на хвилинку, і коли той вийшов, усі четверо слуг признались йому, що це вони вкрали гроші, й пообіцяли показати, де вони сховані, а його добре винагородять, тільки хай їх не виказує, бо вони тоді пропащі. І вони справді повели його туди, де були сховані гроші.

Лікар, радісінький, вернувся до пана, сів за стіл і сказав:

— Пане, тепер я хочу попитатися в своєї книги, де саме заховано гроші.

Тим часом п'ятий слуга заліз у піч, щоб підслухати, чи справді лікар ще щось знає. А той сів собі, гортає буквар, шукаючи півника, і ніяк не може його знайти. Нарешті каже:

— Чого ще й ти ховаєшся, все одно вилізеш! А слуга в печі подумав, що це про нього, з переляку вискочив і кричить:

— Він знає все!

Ну, тоді лікар показав панові, де його гроші, але не сказав, хто їх украв, отримав і від пана й від злодіїв чималу винагороду і прославився на весь край.

Переклад Сидора Сакидона